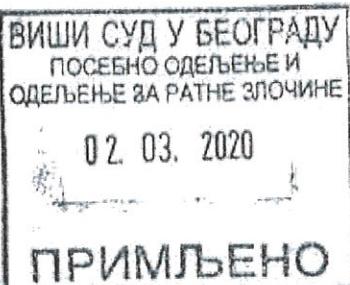

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД
У БЕОГРАДУ
Посебно одељење
Кж1 Пo2 7/19
31.1.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судија [REDACTED], председника већа, [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], чланова већа, уз учешће вишег саветника [REDACTED], записничара, у кривичном поступку против окривљеног Вида Лујића Николе, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, одлучујући о жалбама окривљеног и његовог браниоца, адвоката Марка Николића, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К Пo2 5/18 од 19.09.2019. године, у седници већа одржаној дана 31.01.2020. године, већином гласова донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе окривљеног Николе Вида Лујића и његовог браниоца, адвоката Марка Николића, и пресуда Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К Пo2 5/18 од 19.09.2019. године, ПОТВРЂУЈЕ.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К Пo2 5/18 од 19.09.2019. године, окривљени Вида Лујић Никола оглашен је кривим због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, за које је применом наведених законских прописа и одредби члана 4, 5, 33, 38 и 41 КЗ СРЈ осуђен на казну затвора у трајању од 8 (осам) година. Истом пресудом, а на основу одредбе члана 264 став 1 ЗКП у вези са чланом 261 ЗКП окривљени је обавезан да накнади трошкове кривичног поступка у износу од 41.494,62 динара те да плати трошкове на име паушала у износу од 15.000,00 динара у року од 15 дана, од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде жалбе су изјавили:

-окривљени Никола Вида Лујић, без навођења законског основа, а из садржине жалбе произлази да је исту изјавио због погрешно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да се ослободи од оптужбе и

-бранилац окривљеног Вида Лујића Николе, адвокат Марко Николић, због битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде кривичног закона, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији са предлогом да Апелациони суд у Београду преиначи првостепену пресуду тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе или да пресуду укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Одговор на жалбу браниоца окривљеног Николе Вида Лујића, адвоката Марка Николића поднео је Тужилац за ратне злочине, са предлогом да се жалба одбије као неоснована.

Тужилац за ратне злочине је у поднеску Ктж.бр. 10/19 од 13.12.2019. године предложио да се жалбе окривљеног и његовог браниоца одбију као неосноване.

Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине одржао је седницу већа у присуству тужиоца за ратне злочине, на којој је размотрлио списе заједно са побијаном пресудом коју је испитао у смислу одредбе члана 451 став 1 ЗКП у оквиру основа, дела и правца побијања који су истакнути у жалбама, па је по оцени жалбених навода и предлога одлучио као изреци.

Жалбом браниоца окривљеног Николе Вида Лујића, адвоката Марка Николића побија се првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438 став 2 тачка 2 ЗКП, али се у образложењу жалбе, осим интерпретације наведене законске одредбе не наводи у чему би се конкретно састојала ова повреда.

Жалбом окривљени Николе Вида Лујића оспорава се правилност утврђеног чињеничног стања, тако што се понавља одбрана која је била предмет оцене од стране првостепеног суда, уз истицање да није извршио кривично дело које му је стављено на терет и за које је оглашен кривим. Окривљени у жалби износи сопствену оцену изведенih доказа, другачију од оне коју је навео првостепени суд у побијаној пресуди, а који докази, по мишљењу окривљеног, не потврђују наводе оптужбе.

У жалби браниоца окривљеног Николе Вида Лујића, адвоката Марка Николића којом се побија првостепена пресуда због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања наводи се да је првостепени суд погрешно поступио када је одбио предлог одбране да се прибави доказ на околност места боравка окривљеног у време одигравања инкриминисаног догађаја за који је оглашен кривим. Надаље се истиче да је у погледу ових околности одбрана прибавила одговор "Службе за имиграције, боравак и интеграције, земаљског савета Округа Штајнфурт", СР Немачка, који је као нови доказ достављен уз жалбу, а у којем је, између остalog, наведено да је Никола Вида Лујић боравио од 01. децембра 1991. године до септембра 1997. године у СР

Немачкој, што је доказ за чињеницу да се окривљени у време критичног догађаја 20.06.1992. године налазио у СР Немачкој, а не у Брчком, како првостепени суд утврђује.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду изнети жалбени наводи оцењени су као неосновани, будући да су исти у супростности са самом одбраном окривљеног у којој није спорио да је у инкриминисаном периоду боравио у БиХ, већ је описивао активности које је имао у рату, наводећи, између остalog, да је бранио своју кућу, да је задужио пушку у касарни, да је чувао стражу. У погледу чињенице где се налазио 20. јуна 1992. године окривљени је мењао одбрану наводећи најпре да је тога дана био у својој кући, , да би потом тврдио да је критичног дана ангажован у својству локалног водича за потребу борбених дејстава у насељу Сульагића сокак, при чему ни у истражном поступку, нити на главном претресу није тврдио да је у време инкриминисаног догађаја био у Републици Немачкој. Накнадно осмишљени алиби у погледу боравка окривљеног у Немачкој за време трајања оружаног сукоба у БиХ, за овај суд је неприхватљив и из разлога што је окривљени у одбрани датој на главном претресу навео да је током рата у БиХ био на издржавању казне у затвору у Бијељини, описујући лош третман ком је био подвргнут због, како је навео, друге националности, а при којим наводима је остао и бранилац у жалби.

О боравку окривљеног у Брчком у инкриминисаном периоду и његовом припадништву јединици "Црвене беретке" изјашњавали су се и сведоци и , који су били чланови наведене јединице. Да је окривљени био присутан у Брчком у инкриминисаном периоду и носио црвену беретку сведочи је и сведок , чији искази су детаљније интерпретирани у побијаној пресуди.

С обзиром да одбрана током поступка није тврдила да окривљени у инкриминисаном периоду није био у Босни и Херцеговини, нити је у том правцу доставила првостепеном суду доказ, то се не може прихватити тврђња браниоца окривљеног да документ који је достављен уз жалбу, представља нови доказ из којег се утврђује да је окривљени све време оружаног сукоба боравио у Републици Немачкој. Наиме, окривљени је у одбрани навео да је био у Немачкој као избеглица, али да се вратио по ода у мају 1992. године и да је био у Брчком, јуну те године, из које одбране се може закључити да је окривљени у неком тренутку био у Немачкој у својству тражиоца азила, али не и да је цео период наведен у приложеном документу био у Немачкој.

Жалбени наводи браниоца окривљеног да током поступка није доказано да ли је окривљени војно способан јер окривљени није служио војни рок у Југославији, односно није прошао војну обуку, по оцени Апелационог суда у Београду потпуно су ирелевантни, с обзиром на утврђено фактичко стање, односно да су биле ратне околности које не подразумевају формалности на које бранилац указује. Наиме, окривљени је у својој одбрани навео да је био у униформи, да је почетком рата у касарни ЈНА у Брчком на сопствени захтев задужен аутоматском пушком, да се кретао са другим припадницима војне јединице, што су потврдили и сведоци .

и , припадници јединице „Црвени беретке“. Такође је навео да је учествовао у борбеним дејствима на линији разграничења , објаснивши да је пушкарање било врло често, чак и у рововима, те је првостепени суд, наспрот жалбеним наводима браниоца окривљеног правилно утврдио да је окривљени користио околност постојања оружаног сукоба како би извршио кривично дело према заштићеној категорији, односно цивилном лицу.

Надаље се у жалби браниоца окривљеног оспорава оцена суда о изведеним доказима, тако што се понављају наводи који су били предмет оцене од стране првостепеног суда везано за радњу силовања, као једну од алтернативно прописаних радњи кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, које му је стављено на терет и за које је оглашен кривим. Наиме, бранилац у жалби оспорава лекарски налаз о извршеном гинеколошком прегледу оштећене , из разлога што је др . у свом исказу навео да на налазу није његов потпис, већ само печат, те како на налазу не пише да има трагова силовања, бранилац у жалби изражава сумњу да је оштећена , уопште била на лекарском прегледу и да је силована, истичући да за то не постоје докази.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду изнети жалбени наводи су неосновани с обзиром да је првостепени суд из здравственог картона оштећене , лекарског извештаја Опште болнице Брчко од 23.06.1992. године и исказа сведока , утврдио да је оштећена дана 23.06.1992. године била на гинеколошком прегледу, па чињеница да на лекарском извештају није констатовано постојање трагова насиља у сагласности је са исказом оштећене у којем је описала на који начин се одиграо предметни догађај. Наиме, из исказа оштећене утврђено је да физичка сила према њој није примењена, нити да јој је окривљени нанео повреде, већ да критичном приликом није смела, ни могла да се опире, с обзиром на околности под којима је кривично дело извршено, а што је све детаљно образложено у побијаној пресуди. Уосталом, окривљеном није ни стављено на терет да је применио физичку силу или да је повредио оштећену, већ да ју је принудио на обљубу, искористивши том приликом окружење присиле, што објашњава непостојање трагова насиља и упућује на истинитост исказа оштећене у погледу радњи које је окривљени предметном приликом предузео.

Првостепени суд је, и по оцени Апелационог суда у Београду, правилно утврдио да се окривљени у конкретном случају послужио претњом, психичком принудом, изазвањем страха код оштећене , за њен живот и тело, будући да је све време у руци држао пиштолј који је пред оштећеном и напунио мецима. Наведена околност, сама за себе, уз чињеницу да су окривљени Никола Вида Лујић и његови пратиоци насиљно ушли у кућу оштећене, насиљно истерали сведока , из куће, претходно хапсећи и пребијајући супруга оштећене , није оставила никакву могућност да се оштећена брани и одбрани. Од овог догађаја оштећена и данас трпи последице психичке природе, постраumatски стресни поремећај хроничног тока, о чему су у образложењу побијане пресуде дати детаљнији разлози.

Оцењујући исказ оштећене у којем је описала околности под којима се одиграо предметни догађај, уз навођење детаља на који начин је окривљени предузео радње за које је оглашен кривим, а које су ближе описане у изреци побијане пресуде, првостепени суд је правилно закључио да је сведочење оштећене о силовању посебна непријатност, с обзиром да се ради о особи из традиционално конзервативне средине, очигледно патријархалног васпитања, те да посебне околности које проистичу из специфичне културе и традиције народа којем оштећена припада, указују на истинитост њеног исказа, те је првостепени суд, и по оцени овог суда правилно поступио када је исказу оштећене поклонио пуну веру. Чињеница да је оштећена одмах након догађаја који је предмет овог кривичног поступка, о томе што јој се догодило испричала одређеном броју сведока и то, званом полицајцу који се први нашао на лицу места, те да је све испричала и свом супругу, не знајући какве последице ће то имати по њену личност, брак и друштвени статус у постојећим социјалним условима, те да је на крају била подвргнута и лекарском гинеколошком прегледу, према правилном закључку првостепеног суда, насупрот жалбеним наводима браниоца окривљеног, јасно потврђује исказ оштећене, односно потпуно уверава у његову истинитост.

У жалби браниоца окривљеног надаље се истиче да у исказу оштећене постоји више нелогичности које доводе у питање истинитост њеног исказа, а такође се указује на исказ сведока у којем је навела да оштећена није спомињала да је силована. Такође се у жалби указује на разлике у исказима оштећене и сведока у погледу боје капе коју је имао окривљени, као и разлике у исказу оштећене и сведока које се односе на боју комбија којим је окривљени са непознатим униформисаним војницима критичном приликом дошао до куће оштећене.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, првостепени суд је оцењујући исказе како ових тако и осталих испитаних сведока имао у виду да је предметно кривично дело учињено пре 27 година, да су сведоци по неколико пута испитивани, те да је самим тим немогуће очекивати да о појединостима догађаја, хронологији, чињеницама које су претходиле предметном догађају, говоре на потпуно сагласан начин. Стим у вези, првостепени суд је правилно закључио да би управо у великој мери сагласни искази упућивали на чињеницу да су сведоци усаглашавали исказе за потребе поступка. Протек времена од догађаја логично доводи до немогућности да се на потпуно идентичан начин приликом испитивања сведока у различитим фазама поступка сведочи са истим детаљима, те самим тим разумљиво је да су се могли заборавити или помешати неки детаљи, посебно они који ни по чему нису карактеристични да би их сведоци памтили толико дуг временски период, а што, према правилном закључку првостепеног суда, не значи да је услед тога нужно обеснажено њихово сведочење о битним и одлучним чињеницама, односно да не говоре истину. Неподударности између исказа оштећене и испитаних сведока на које бранилац окривљеног указује у жалби, као и оне које се суштински односе на временски размак између одређених радњи које чине целовит догађај, као и разлике у погледу тога ко је од сведока коме и у ком тренутку рекао име и презиме извршиоца, окривљеног Николе

Вида Лујића, у време догађаја Вида Никице, на које је бранилац указивао током поступка и на чему инсистира и у жалби, не могу цео исказ чинити непоузданим.

Такође, недоследности које се односе на разлике у исказима оштећене и сведока везано за боју беретке на глави окривљеног и боју комбија који су сведоци видели, беззначајне су због свега напред наведеног и као такве без утицаја на правилност утврђеног чињеничног стања.

Разлике у казивању оштећене и сведока _____ у погледу околности да је оштећена, према наводима сведока, прва њему рекла да је силовао Вида Никица, док је оштећена навела да је идентитет тог лица њој открио сведок _____, и по оцени овог суда, насупрот жалбеним наводима браниоца окривљеног, није таквог значаја да би довела у питање утврђење да је управо окривљени Никола Вида Лујић извршилац предметног кривичног дела. Наиме, оштећена _____ и сведок _____ звани _____, сведочили су о томе где је седео војник који је први ушао у кућу оштећене и који је избацио сведока из куће, затим, који је од војника који су ушли имао пиштолј, описујући га као високог, младог и лепог, да је тражио новац од оштећене, те је напослетку узео за руку и одвео у купатило где ју је први пут силовао. Оштећена _____ навела је да се сећа да је рекла сведоку _____ где је седео војник који ју је силовао, након чега је сведок рекао да је то Никица, Вид Никица.

Осим тога, сведок _____, супруг оштећене се сећа окривљеног као војника, који је пре критичног догађаја, дошао по њега и одвео га од куће. Објаснио је да је пред окривљеним том приликом својој жени _____ предао новчаник са новцем, што је потврдила и оштећена, наводећи да је војницима дала новчаник са новцем који јој је муж оставио када су га повели, након што ју је управо окривљени питао гда јој је новчаник који јој је муж дао. С обзиром да је војник који је одвео сведока _____ у полицију и који је видео предају новчаника, лице које оштећена _____ наводи као војника који ју је силовао, те имајући у виду поменути исказ сведока _____, који је био присутан када је окривљени, кога је знао као Вида Никицу, сина _____ одвео _____, са још двојицом, то су жалбени наводи браниоца окривљеног којима се оспорава закључак првостепеног суда у погледу идентитета извршиоца, тако што се истиче да није доказано да је окривљени Вида Лујић Никола некада Вида Никица, извршио предметно кривично дело, оцењени као неосновани.

Ово и због тога што је оштећена _____ приликом испитивања путем видеоконференцијске везе, и поред чињенице да се ради о трауматичном догађају од којег је протекао дуги низ година, препознала окривљеног, наводећи када га је видела да поседује детаљ који је упамтила као његову личну карактеристику, да има грч на лицу, односно "да му једно око жмига", те да га највише може препознати по томе. Постојање ове особености потврдио је и сведок _____, полицијски службеник, објаснивши да је Вида Никици једна страна била као укочена, те сведок _____ који је навео да зна да Вида Никица на лево око мало жмига. Окривљеног су као Вида Лујић Николу, у време извршења кривичног дела Вида Никицу, препознали

и сведоци приликом испитивања путем видеоконференцијске везе и то — и ! —, са којима је окривљени био у јединици “Црвене беретке”. Наиме, сведоци су објаснили да окривљеног добро памте из тог периода, да знају да је био припадник ове јединице, да је носио униформу и црвену беретку, а што потврђује закључак првостепеног суда о идентитету окривљеног.

Насупрот жалбеним наводима окривљеног и његовог браниоца, првостепени суд је правилном оценом изведеног доказа извео правилан закључак да је окривљени користећи униформу коју је добио као припадник војне формације већинског народа на том подручју те, посебно, наоружање, стекао супремацију над цивилним становништвом — националности, што му је пресудно омогућило да изврши предметно кривично дело. Ово посебно и због чињенице да је оштећена, као жртва, била без икакве заштите, дословно препуштена милости окривљеног и лица са којима је био у друштву критичном приликом, при чему оштећена ниједним поступком, на ма који начин, није изазвала насиљно, противзаконито и кажњиво поступање окривљеног према њој, јер се понашала потпуно у складу са његовим захтевима и наредбама, од његовог насиљног уласка у њен дом.

Апелациони суд у Београду је ценио и остале жалбене наводе окривљеног и његовог браниоца којима се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, па је нашао да исти без утицаја на другачију одлуку.

Жалбом браниоца окривљеног Николе Вида Лујића, адвоката Марка Николића побија се првостепена пресуда због повреде кривичног закона из члана 439 став 1 тачка 1 КЗ тако што се истиче да су повређене одредбе члана 22 КЗ који утврђује елементе кривице и члана 23 КЗ који регулише питање урачуналјивости. Наиме, бранилац у жалби истиче да у изреци побијане пресуде уопште нису утврђени елементи кривице, а урачуналјивост окривљеног није ни утврђена, ни образложена.

Међутим, према оцени Апелационог суда у Београду изнетим жалбеним наводима браниоца окривљеног не доводи се у питање правилност примене кривичног закона од стране првостепеног суда у погледу постојања елемената општег појма кривичног дела.

Ово из разлога што је у конкретном случају примењен Кривични закон СРЈ, као закон који је најближи за учниоца у смислу члана 4 КЗ СРЈ. Одредбом члана 8 наведеног закона, било је прописано да је кривично дело друштвено опасно дело које је законом одређено као кривично дело и чија су обележја одређена законом. Кривична одговорност (прописана чланом 11 тог закона), у чији појам су улазиле урачуналјивост и виност, није била прописана као елемент кривичног дела, већ се утврђивала током кривичног поступка.

С обзиром на изнето, опис дела за које је окривљени оглашен кривим, без обзира на то што у њему није описана урачуналјивост окривљеног, представља кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, јер према

оцени Апелационог суда у Београду садржи сва законом прописана обележја тог кривичног дела.

Како одбрана током поступка није оспоравала урачунљивост окривљеног, те како иста није била доведена у сумњу, то су изнети жалбени наводи оцењени као неосновани.

Ценећи психички однос окривљеног према извршеном кривичном делу, првостепени суд је правилно закључио да је окривљени био свестан свог дела и хтео његово извршење, односно да је кривично дело извршио са директним умишљајем као обликом виности, при чему окривљени не мора бити свестан да својим поступцима крши правила међународног права, с обзиром на то да повреда међународног права у опису предметног кривичног дела представља објективни услов за постојање инкриминације.

Испитујући првостепену пресуду у делу одлуке о кривичној санкцији, а по жалбама окривљеног и његовог браниоца, Апелациони суд у Београду је нашао да су жалбе неосноване. Првостепени суд је приликом одлучивања о висини казне коју ће изрећи окривљеном, правилно нашао да није било олакшавајућих околности, док је од отежавајућих околности ценио околности под којима је кривично дело извршено, безобзирно понашање окривљеног испољено током извршења кривичног дела, затим, да су предузете радње према оштећеној усмерене на повреду интегритета и личног достојанства оштећене, што представља нарочито увредљиво и понижавајуће поступање према жртви, последице које су за оштећену настале, интензитет психичких повреда и континуирана патња коју је доживела критичном приликом, а које у заједници у којој живи трају од тада непрекидно, све до данас, као и психичке трауме од којих се и данас лечи. Наведене околности, без обзира на тачност жалбених навода окривљеног и његовог браниоца, да окривљени у време извршења кривичног дела

1) те да 2) и 3) није могла бити цењена као отежавајућа околност, већ као понашање окривљеног након извршеног кривичног дела, уз остale околности које се односе на степен повреде заштићеног добра, околности под којима је дело извршено, безобзирност и упорност окривљеног при извршењу кривичног дела, по оцени овог суда оправдавају казну у трајању од осам година, на коју је окривљени осуђен првостепеном пресудом.

По оцени Апелационог суда у Београду казна затвора у наведеном трајању сразмерна је тежини извршеног кривичног дела и степену кривице окривљеног и иста је нужна, али и довољна за постизање сврхе кажњавања из члана 33 КЗ СР, а у оквиру опште сврхе кривичних санкција из члана 5 став 2 КЗ СРЈ, а како је то правилно закључио и првостепени суд.

Стога су супротни жалбени наводи окривљеног и његовог браниоца којима се оспорава правилност одлуке о кривичној санкцији, за овај суд неприхватљиви и као такви оцењени неоснованим.

Сходно наведеном, а на основу одредбе члана 457 ЗКП, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине, одлучио је као у изреци пресуде.

Записничар-саветник

Председник већа – судија

